U. B. BERGEN
Ms. 1611. 23

FRITT LAND

Nr. 35 - 2. årg. Fredag, 23. mars 1945.

VÅR INNSATS OG VÅRE OFRE.

Norge er en krigförende nasjon.

For de fleste vil det vel ta seg ut som en banalitet å meddele denne kjennsgjerning, men det hender en stöter på folk med meninger og reaksjoner som gjör det naturlig å minne om den enkle ting at vårt land er i krig.

Våre 125 år av fredelig utvikling og den ting at vi under den störste del av okkupasjonstiden har ligget i utkanten av operasjonsområdene har gjort at enkelte ikke har det helt klart for seg at vi er en krigförende nasjon og at det desverre förer med seg farer og ofre intet folk kan unndra seg.

Vi treffer undertiden på denne type av mennesker når en krigshandling har skaket opp sinnene. Det kan väre et flyangrep som har krevd ofre av norske liv og norske verdier, det kan väre en sabotasjeaksjon som foruten å ramme tyske også rammer norske interesser og som kanskje også utlöser tyske represalier. Straks er en eller annen ute med sitt: "Hva skal det tjene til? Det er bare vi selv som får svi for det, og kan det ikke nå väre nok? "

Sorgen og melidenheten er i og for seg en ganske naturlig og sunn menneskelig fölelse. En hver normal nordmann er på det rene med at krigen er en tryktelig ulykke. Men vi må tenke lengre enn som så.

Vi er med i et verdensoppgjör, og innsatsen er bl.a. vår framtid, vår eksistens som fri nasjon, vår rett til å styre oss selv etter de grunnsetninger vi finner riktige. Alle utenom en liten krets av forredere og fullstendig holdningslöse individer er klar over at vi må verge oss, at det er vår selvfölgelige plikt å gjöre motstand mot voldsmennene, ja ikke bare vår plikt, men det eneste mulige for oss å gjöre, fordi alt som gjör livet verd å leve er truet. Vi har valgt krigen og ikke underkastelsen. Vi gjorde det den 9. april 1940, i all vår hjelpelöshet og forvirring og til tross for at det kunne se håplöst ut, og vi er i dag ennå mer klar over at det var den eneste mulige vei, for på kjenner vi först for alvor vår fiendes bunnlöse ondskap og brutalitet.

Men da må vi også trekke konsekvensene av dette.

Vi er påtvunget en kamp for vår frihet og våre menneskelige rettigheter, og like lite som noe annet folk kan vi vente at den vil löpe av uten ofre og lidelser. Vi må läre oss den ting vi kanskje hadde glemt, at krig er en dödens alvorlig sak. Den koster. Den koster blodig. Men når vår frihet og våre andre hellige verdier er truet, kan det ikke nytte å prute på prisen. Vi må bäre vår del av byrdene, vi som alle andre folk som kjemper i den store europeiske frihetskrig. Intet anstendig menneske kan for alvor hevde at vi bare skal legge hendene i skjödet og la oss redde av de andre. Det ville väre feighet og stakkersdom, og det ville före til råte på folkekarakteren - foruten at det naturligvis ville ödelegge fullstendig vår stilling som en nasjon med vilje og evne til å verge frihet og uavhengighet.

Det kjempende Norge ute - sjöfolkene, flyverne, guttene i marinen og i commandoavdelingene - har som en selvsagt ting satt livet til for vår sak, og gjör det hver dag. Men krigen i dag er total, det er ikke lenger noen forskjell mellom stridende og ikke stridende. Også vi her hjemme må gjöre vår innsats og bäre våre ofre. De kan väre tunge nok, fortvilende tunge for dem som rammes, og de kan bli langt större enda för det hele er over. Men vi må gjennom det. Vi har ikke noe valg, og vi skal ikke glemme at mange land har gjennomgått langt uhyggeligere prövelser enn vårt.

Krigens sluttfase er innledet, og vårt land er igjen i större utstrekning blitt operasjonsområde. Norske og allierte fly retter stadig angrep mot kysttrafikken og havnene, og sabotasjeaksjoner söker å lamme trafikken til lands på veier og jernbaner. De tyske transporter fra Norge av tropper og materiell er blitt et militärt mål av höy rang, for det kan komme til å spille en avgjörende rolle i en gitt situasjon hvor mange divisjoner tyskerne kan trekke ned herfra til de sentrale krigsskueplasser. Det gjelder å hindre og sinke dem på en hver tenkelig måte, og siden det i det siste särlig er aksjonene mot jernbanene, bilverkstedene og oljelagrene som er kommet i forgrunnen, er det grunn til å minne om at sabotasjen tross alt er den form for operasjoner som koster minst i norske liv og norske verdier. Ble ikke linjene lammet ved slike aksjoner, ville den allierte overkommando måtte gripe til bombing fra luften, og all erfaring viser at det blir kostbarere, fordi man på den måte sjelden kan ramme så presist og med så små skadevirkninger ut over dem man tilsikter.

Vi vil ha vår frihet tilbake, og vi vil gjöre oss fortjent til den. Vi önsker ikke å få den som en almisse utenfra.

Derfor er Norge en krigförende nasjon. Målet er Norges frihet.

Og skal vi ville målet, må vi også ville midlene.

- - -

DANMARKS INNSATS OG ALLIERT.

Danmars anstrengelser for å hindre tyskernes operasjoner har fått store lovord av general Eisenhower. Danmark er gjennomgang for de tyske tropper som vender tilbake fra Norge for å forsterke hjemmefrontene, men det har vist seg at ikke et eneste tog fra Danmark til Tyskland kommer fram i tide. Mange tog kommer ikke fram i det hele tatt. Ved gjentagne angrep på jernbanelinjer, skiftetomter, elektriske anlegg, vanntårn, stasjoner, fabrikker o.s.v. har de danske sabotörene framkalt et så stort avbrekk i fiendens troppebevegelser at forsinkelsene blir fölbare på frontene.

- - -

UKEOVERSIKT.

Det som preger uken, er i förste rekke amerikanernes nye store seier på vestfronten, opprullingen av det tyske forsvar i Saar- Pfalz-området, mellom Moselle, Rhinen og den franske grense. Det er en gjennombrudds- og omfatningsoperasjon i stor stil, og den korte tid den er gjennomfört på, er et nytt vitnesbyrd om hvor svekket det tyske vestforsvar er blitt. Ikke mer enn vel en ukes tid etter 3. armes overgang over Moselle sto Pattons panserspisser i Ludvigshafen og Kaiserslautern, og ved denne siste by fikk den kontakt med Patch' 7. arme, som utgjorde den särlige del av den store tang om Saar- Pfalz-området med dets tyske styrker på 80.000 mann, hvorav omtrent halvparten alt er tatt til fange. Det er tydelig at hele det tyske forsvar vest for Rhinen i dette område er i opplösning, og at det bare er spörsmål om kort tid når de allierte står ved vestbredden av elva mellom Strassbourg og Koblenz.

Seiren har stor rekkevidde. For det förste er tyskernes betydelige industri - og kullgruvesentrum i Saar-området falt i de alliertes hender. For det annet er den siste rest av Siegfriedlinjen (som her omtrent fölger grensen) satt ut av spillet, dels ved utflankering, dels ved en frontal gjennombrytning i 7. amerikanske og 1. franske armes avsnitt. For det tredje har de allierte utvidet sin potensielle angrepsfront for slaget om Rhinen med over 200 km, og det på en strekning (mellom Mainz og Karlsruhe) hvor slettelandet gir gode betingelser for overgangsoperasjoner og utvikling av styrkene på östre bredd, samtidig som betydningsfulle mål lokker,

bl.a. en så viktig industriby som Frankfurt a.M.; et dypere stöt inn i Hessen eller opp langs Mains dalföre er også av de muligheter som kan komme i betraktning, kanskje som ledd i en plan om å skille Nord-Tyskland fra Sör-Tyskland; i den forbindelse kan et russisk framstöt i Konjevs avsnitt over Dresden-Leipzig inn i Sachsen og Thüringen tenkes som en kompletterende operasjon.

Sammenliknet med disse resultater trer begivenhetene på de andre fronter mer i bakgrunnen, men også her er framgangen meget tilfredsstillende og mulighetene interessante. Remagen-bruhodet er utvidet betydelig både i bredden og dybden og begynner å bli en strategisk faktor. Störst interesse knytter det seg i öyeblikket til amerikanernes bestrebelser for å bryte igjennom nordover til Bonn-Köln-sletten, hvorved operasjonen kan bringes i när sammenheng med den overgang over Rhinen både sör og nord for Ruhr som Montgomery forberedes og som når som helst kan settes i verk.

Luftkrigen viser stadig stigende intensitet, m.f.eks. tirsdag en rekordmessig innsats av det taktiske fly i vest, og det er ikke minst bemerkelsesverdig at Royal Air Force gjennomförte dette dögns operasjoner uten tap av et eneste fly. Det betyr at de allierte har et praktisk talt uinnskrenket luftherredömme, med de konsekvenser det medförer for den kommende storoffensiv.

På östfronten er russerne särlig aktive på flöyene. I nord blir det satt inn ökende kraft i forsökene på endelig å likvidere de tyske stöttepunkter ved Königsberg, Danzig-Gdynia og Stettin, og i sör er det tydeligvis satt inn en kraftig ny offensiv i Ungarn, nord for Balaton-sjöen med stötretning mot Komarno; russerne har riktignok ikke meldt noe om den ennå, men det framgår av de tyske meldinger at den föres med betydelig kraft.

Langs Oder-Neisse-fronten hersker det fortsatt relativ ro, men man må regne med at den nye offensiv her settes i gang samtidig med Montgomerys Rhinovergang.

I det fjerne Östen er det framgang på alle fronter. Med Mandalay er japanernes viktigste stöttepunkt i det sentrale Burma falt, Iwoöya i Vulkangruppen er renset og amerikanerne har gjort nye landganger på Filippinene, bl.a. på Pamay, slik at de nå praktisk talt behersker hele öygruppens sjofront mot vest. De knappe meldinger som hittil foreligger om sjö- og luftslaget utenfor Kiushiu, tyder på at japanerne har satt inn lenge oppsparte stridskrefter i hjemmefarvann, med katastrofale resultater for dem selv.

- - -

NORGESNYTT.

Lördag den 17. mars ble endel kjente menn i Bärum innkalt til möte i Sandvikas rådhus. Så å si alle mötte - i alt 18 - 20. Fylkesförer Holm holdt en tale hvor han raste mot den siste tids sabotasjehandlinger. Så ble hver enkelt kaldt inn til Holm - under vepnet vakt - og forelagt följende erklæring: "Uten hensyn til min politiske oppfatning tar jeg herved på det bestemteste avstand fra den sabotasje som nå er i ferd med å ödelegge vårt näringsliv og landets kommunikasjonsmidler. Metoder som sabotasje og snikmord kan få katastrofale följer for den norske sivilbefolkning. De er bare egnet til å skape kaos og dermed fremme kommunistiske formål, noe som jeg som ansvarsbevisst nordmann ikke kan väre med på." - Alle skrev under. Det finnes ingen undskyldning for dette. Disse menn har lånt sine navn til den kampanje som fienden har satt i gang for å bringe våre hjemmefrontsoldater i vanry hos folket. - Episoden i Bärum må bli den eneste i sitt slag. Det er en nödvendig forutsetning for at hjemmestyrkene skal kunne löse sine militäre oppgaver at de har hele folkets materielle og moralske stötte i kampen. Den som ikke er klar over dette og ikke er villig til å ta konsekvensene av det, oppfyller ikke de krav som må stilles til oss alle i denne tiden. Han svikter sin plikt som god nordmann. Våre hjemmestyrker må kunne kreve at de ikke blir falt i ryggen av sine egne.

Fra Hjemmefrontens Ledelse: Kampen for Norges frihet har krevet nye ofre. Atter en gang har den nazistiske fiende tatt gode nordmenns liv til hevn for militäre angrep som han ikke greidde å avverge. - Våre tanker går i takknemlighet til dem som falt. De döde ikke forgjeves. Vår kampvilje er blitt hardere og vår styrke större. Hele folket er nå beredt til å bryte fiendens terror. -

NYHETENE TORSDAG.

Vestfronten. De tyske styrker V for Rhinen er nesten helt i oppløsning. 3. og 7. amerikanske arme hadde ny rask framgang torsdag, og har drevet tyskerne sammen i to brufester. Det ene er i Mainz-området, hvor tyskerne hårdnakket motsetter seg alliert framgang lenger inn i byen. Det annet er mellom Neustadt - som er på allierte hender -, Pirmasens og Rhinen. Over alt ellers er all organisert motstand sluttet og alle Saars store byer inntatt. De allierte er dessuten rykket inn i Ludvigshafen. I tillegg til de 55.000 fanger, som tidligere er oppgitt tatt siden 17. mars, ble det onsdag tatt over 17.000 fanger, og tusenvis venter på å bli tatt. Overalt möter de framrykkende styrker hvite flagg, vrakrester av tanks, motorkjöretöyer og utstyr foruten en endelös rekke av fanger.- Ved Remagen er det slått enda flere bruer over Rhinen. Bruhodet er nå over 40 km langt og 13 km dypt. De allierte holder nå 11 km langs elva Sieg, vis a vis Bonn. Store allierte flystyrker angrep torsdag mål foran Montgomerys 21. armegruppe, som forbereder overgangen over Rhinen. Styrkene er dekket av et röktepe, som strekker seg langs vestbredden av Waal fra Nijmegen og fortsetter langs Rhinen. Tyskerne på östbredden kan ikke se Montgomerys forberedelser, men de vet hva som foregår. Når kampene begynner vil de sannsynligvis bli hårdere enn noen Montgomerys styrker har hatt siden invasjonen. Torsdag morgen angrep 1.300 tunge amerikanske bombefly ledsaget av over 700 jagere samlingssteder for tropper og 5 flyplasser rett overfor Montgomery. En jernbanebru bortenfor Bremen er sprengt av 10-tonnsbomber. Vis a vis Montgomerys tropper er et av tyskernes störste opplag av bensin og olje, opplaget i Deventer i Nederland sprengt. Jernbanenettet er sprengt på 17 steder, og 76 lok. og 1.700 jernbanevogner er ödelagt eller skadet. 4 flyplasser for rekylfly er satt ut av aksjon og 12 rekyljagere skutt ned. Flyverne uttalte at på hjemveien så de ikke en eneste större by som ikke var i brand. Eisenhower har sendt en advarsel til jernbanearbeiderne i Ruhr om å römme hvis de vil redde livet. Han oppfordrer dem til å hjelpe sine utenlandske kollegar. - I en särmelding torsdag ettermiddag meldes at store styrker britiske tunge bombefly igjen har värt over de framskutte baser for det tyske forsvar ved Nedre Rhinen.

Östfronten. Vassilovskis styrker likviderer raskt den siste tyske lomme ved Frisches Haff. I et nytt framstöt har han brutt gjennom forsvaret mot Heiligenbeil, som er tyskernes siste stöttepunkt etter at Braunsberg er erobret. Over 4.000 tyskere ble utslettet i dette avsnitt onsdag. I Königsberg forsöker garnisonen å avverge angrepene ved oversvömmelser. På vei mot Danzig og Gdynia er enda flere skanseverker stormet, og russerne står mindre enn 9 km fra selve Danzig. Sjukovs styrker har tatt Altdam, rett overfor Stettin, og östbredden av Oder er dermed renset. - Tyskerne innrömmer at russerne har tatt 3 byer i buen V for Budapest. Russerne har ikke brakt noen meddelelse fra Ungarn siden de meldte at tyskernes motoffensiv var opphört. - Mandag ble 3 transportskip på Pillaus havn og 2 utenfor Bornholm senket.

Flyangrep. Fly fra Middelhavet har angrepet sambandslinjer foran Tollbukins styrker. Jernbanemål og skiftetomter i Österrike og Jugoslavia er angrepet. Berlin ble angrepet to ganger onsdag aften, 30. natt på rad. - Britiske mosquitosfly ledsaget av spitfires angrep onsdag middag Shellhuset, gestapos hovedkvarter, i Kjöbenhavn. 30 allierte fly deltok. Flyene ble observert allerede ved Korsör, men flyalarm ble ikke gitt för den förste bombe falt. Den tyskkontrollerte kringkaster medgir at bygningen er jevnet med jorden. En bygning i närheten hvor Gestapo hadde sitt arkiv er fullstendig ödelagt. I forvirringen etter angrepet lykkedes det hjemmestyrkene å redde flere fanger.

Appel fra Hjemmefrontens Ledelse. Kampene i Norge er nå kommet inn i en alvorligere fase enn noengang tidligere. Fienden har slått inn på en ny linje. Etter at det i lengere tid ikke har funnet sted henrettelser og ikke flere politiske fanger er sendt til Tyskland er nå en ny terrorbölge satt inn. Henrettelser og deportasjoner er gjenopptatt. Vi kan ikke se på dette uten mottrekk, og svaret må bli öket kamp. Hvis fienden fortsetter på den linje han har slått inn på, vil nye kampmetoder bli tatt i bruk. Hjemmefronten er i dag en kamporganisasjon, og vi kjenner fiendens svake punkter. Vi appelerer til hjemmefrontens aktive grupper og alle nordmenn. Vi må gjöre alt klart til angrep. Hver eneste mann og kvinne må yte sin innsats.